

Силабус дисципліни «Страхові послуги»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ · 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Страхові послуги

Спеціальність: **D1** Облік і оподаткування; **071** Облік і оподаткування; **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Фаховий молодший бакалавр / Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері страхування: виявлення суттєвих даних, порівняння страхових продуктів, формування обґрунтованих висновків та висловлення власної позиції щодо ефективності страхового захисту. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і аналізу страхових договорів.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати страхові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки з питань страхування. Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу страхових кейсів та практичних ситуацій.

- аналізувати навчальну, нормативну та статистичну інформацію у сфері страхування;
- виділяти головне та узагальнювати результати аналізу страхових продуктів;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння сутності страхових послуг, їх функцій та ролі у фінансовій системі. Знання принципів функціонування страхового ринку, організаційно-правових форм страхових компаній, видів та класів страхування відповідно до Закону України «Про страхування» (2021) та механізмів надання страхового захисту.

Здатність аналізувати страхові показники: страхові премії, виплати, рівень збитковості, страхові резерви, платоспроможність страховика та ефективність страхового портфелю. Знання основ актуарних розрахунків, страхового тарифоутворення, посередницької діяльності та особливостей окремих галузей страхування.

- оцінювати фінансовий стан страхової компанії за ключовими показниками;
- визначати роль і функції страхування в національній фінансовій системі;
- характеризувати ринкові структури страхового ринку та конкурентне середовище;
- орієнтуватися в основах страхового тарифоутворення та формування резервів;
- пояснювати вплив регуляторного середовища на страхову діяльність.

Результати навчання

Пояснювати сутність страхових категорій та явищ: страховий ризик, страховий інтерес, страхова премія, страхове відшкодування, перестраховування, актуарні розрахунки та страховий портфель. Аналізувати основні показники діяльності страхових компаній для виявлення їх фінансової стійкості.

Характеризувати організаційно-правові форми страховиків та структуру страхового ринку, застосовувати методи оцінки ефективності страхових операцій, визначати основні тенденції розвитку ринку страхових послуг в Україні та світі. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері страхування.

- пояснювати економічний зміст страхових термінів і категорій;
- аналізувати структуру і динаміку страхових премій і виплат;
- визначати показники рентабельності, збитковості та платоспроможності страховика;
- застосовувати базові методи розрахунку страхових тарифів і резервів;
- використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих рішень у сфері страхування.

Страховий ринок та страхова послуга як товар

Тема 1.1

Сутність страхування та страхової послуги. Економічна природа страхування, його функції та роль у фінансовій системі. страхова послуга як специфічний фінансовий продукт, її ознаки та класифікація відповідно до Закону України «Про страхування» (2021).

Тема 1.2

Страховий ринок: структура та суб'єкти: страховики, страхувальники, страхові посередники (агенти та брокери), об'єднання учасників ринку. Регулювання страхового ринку НБУ: ліцензування за класами страхування, вимоги до платоспроможності.

Тема 1.3

Страховий договір та страховий захист. Зміст і порядок укладання договору страхування, страхові ризики та страхові випадки, умови надання страхового відшкодування. Права і обов'язки сторін страхового договору.

Особисте страхування та страхування майна

Тема 2.2

Страхування майна фізичних та юридичних осіб. Оцінка майна, визначення страхової суми, франшиза, системи страхового відшкодування (пропорційна, першого ризику). Страхування нерухомості, транспортних засобів (КАСКО), вантажів

Тема 2.1

Особисте страхування: страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування. Особливості страхових продуктів, тарифоутворення та .виплати у особистому страхуванні

Тема 2.4

Страхування відповідальності. Страхування професійної відповідальності, відповідальності роботодавця, відповідальності товаровиробника. Особливості визначення страхового збитку та виплати .відшкодування

Тема 2.3

Обов'язкове страхування в Україні. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ, «Зелена картка»). Інші обов'язкові види страхування: .особливості та практика застосування

Фінансові основи страхової діяльності

Тема 3.1

Страхові тарифи та актуарні розрахунки: сутність страхового тарифу, його структура (нетто-ставка, навантаження), методи розрахунку тарифних ставок для різних класів страхування.

Тема 3.2

Страхові резерви: види (технічні резерви, резерви зі страхування життя), порядок формування та розміщення. Інвестиційна діяльність страхових компаній та управління активами.

Тема 3.3

Доходи, витрати та фінансові результати страховика. Страхові премії як основне джерело доходів. Аналіз рівня збитковості, комбінованого коефіцієнта, рентабельності страхових операцій.

Тема 3.4

Платоспроможність і фінансова стійкість страхової компанії. Регулятивні вимоги НБУ до капіталу (32 млн грн — non-life, 48 млн грн — life), нормативи платоспроможності та методи їх оцінки.

Перестраховування, посередництво та розвиток страхового ринку

Тема 4.1

Перестраховування: сутність, функції та форми (факультативне, облігаторне). Методи перестраховування (пропорційне, непропорційне). Роль перестраховування у забезпеченні фінансової стійкості страховика.

Тема 4.2

Страхове посередництво: страхові агенти та страхові брокери, їх функції, відмінності та вимоги до реєстрації в єдиному реєстрі НБУ. Комісійна винагорода і відповідальність посередників перед споживачами.

Тема 4.3

Страхові послуги у банківській та фінансовій сферах. Bancassurance — банківське страхування. Страхування кредитних ризиків, заставного майна, титульне страхування. Облік страхових операцій у фінансовій звітності.

Тема 4.4

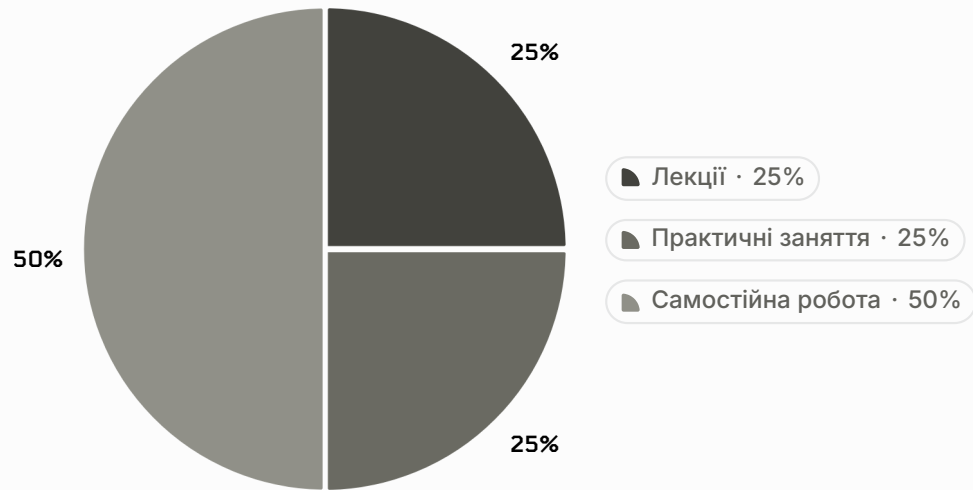
Тенденції розвитку страхового ринку України та світу. Цифровізація страхування (InsurTech), онлайн-страхування, мікрострахування. Інтеграція українського страхового ринку в європейський простір.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Сутність страхування та страхової послуги	2	2	4
	Тема 1.2 — Страховий ринок: структура та суб'єкти	2	2	4
	Тема 1.3 — Страховий договір та страховий захист	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Особисте страхування	2	2	4
	Тема 2.2 — Страхування майна	2	2	4
	Тема 2.3 — Обов'язкове страхування	2	2	4
	Тема 2.4 — Страхування відповідальності	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Страхові тарифи та актуарні розрахунки	4	4	8
	Тема 3.2 — Страхові резерви та інвестиції	4	4	8
	Тема 3.3 — Доходи, витрати та фін. результати	2	2	4
	Тема 3.4 — Платоспроможність страховика	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Перестраховування	2	2	4
	Тема 4.2 — Страхове посередництво	2	2	4
	Тема 4.3 — Bancassurance та облік операцій	2	2	4
	Тема 4.4 — Тенденції розвитку страхового ринку	2	2	4
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу зі страхових послуг
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач із тарифоутворення та аналізу страховика
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, аналіз страхових договорів, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно аналізувати страхові продукти та ринок.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками зі страхування та страхових послуг (Плиса, Мельник, Сибірцев, Стойко, Дема та ін.), нормативно-правовими актами (Закон України «Про страхування» № 1909-ІХ, нормативні акти НБУ), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування страхових категорій.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення страхових тарифів, страхових резервів, рівня збитковості та платоспроможності страховика; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу страхових продуктів, умов договорів страхування; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань розвитку страхового ринку України. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Національного банку України (bank.gov.ua), Ліги страхових організацій України (uainsur.com), Моторно-транспортного страхового бюро (mtsbu.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua) та Міністерства фінансів (mof.gov.ua). Аналіз квартальних звітів НБУ про стан страхового ринку, даних про страхові премії та виплати, порівняння показників у динаміці. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач з розрахунку страхових тарифів і резервів, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових страхових термінів і визначень, формул актуарних розрахунків; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (розрахунок страхових тарифів, визначення страхового відшкодування, аналіз умов договорів страхування). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання щодо видів страхування, розрахункові задачі з тарифоутворення, аналіз показників діяльності страхової компанії). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або розв'язання практичних задач зі страхування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Страхові послуги» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню страхових механізмів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час аналізу страхових продуктів і ринку.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики страхового ринку України; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних страхових ситуацій і страхових договорів; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки щодо умов страхового захисту.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення страхових тарифів, страхових резервів, рівня збитковості, відшкодування); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем страхового ринку України (нові вимоги НБУ, цифровізація страхування, InsurTech, проблеми військового страхування); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону України «Про страхування» (2021), нормативних актів НБУ з ліцензування та нагляду за страховиками; формування навичок роботи з правовою базою страхування.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою з розвитку страхових послуг; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей з питань страхування.
--

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1, D71 «Облік і оподаткування» та D72 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Рекомендована література та ресурси

1. Закон України «Про страхування» : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX (набрав чинності у 2024 р.). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. — Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. — 307 с.
3. Плиса В. Й. Страхування : підручник. — Вид. 4-те, перероб. і доп. — Львів : Каравела, 2023. — 512 с.
4. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
5. Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. та ін. Фінанси : навч. посіб. — Київ : КНУБА, 2024.
6. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
7. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
8. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
9. Ліга страхових організацій України. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році. — URL: <https://uainsur.com/>
10. Національний банк України. Квартальні звіти про стан страхового ринку. — URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/insurance>
11. Моторно-транспортне страхове бюро України. — URL: <https://mtsbu.ua/>
12. Офіційний сайт Верховної Ради України (законодавство зі страхування). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
17. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
18. Forinsurer — інформаційний портал страхового ринку України. — URL: <https://forinsurer.com/>
19. Insurance TOP — рейтинговий журнал страхового ринку. — URL: <https://insurancetop.com.ua/>
20. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>